

Ocalić obraz człowieka. Antropologiczne podstawy moralności. Red. Piotr Morciniec. Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 2003 ss. 185.

Chyba słusznie można przypuszczać, iż nikogo z tych, którzy zajmują się teologią moralną nie trzeba przekonywać, jak wielką wagę dla ich intelektualnych poszukiwań ma antropologia. Ona to bowiem stanowi swoisty fundament teologicznomoralnych przemyśleń; ona nadaje rys refleksji teologa moralisty i w dużej mierze decyduje o wynikach jego dociekań. Dlatego, mimo ciągłego odkrywania nowych obszarów pracy moralistów, warto nieustannie wracać do wiedzy o człowieku, aby w świetle tych danych po raz kolejny, może z innej perspektywy odpowiadać na pytanie: kim jest człowiek?

Powyższe opinie wydaje się podzielać ks. Piotr Morciniec – kapłan katolicki, teolog moralista, bioetyk, doktor habilitowany, profesor Uniwersytetu Opolskiego, kierownik Katedry Teologii Moralnej, Etyki Społecznej i Duchowości Chrześcijań-

skiej – redaktor recenzowanej tu publikacji. Swoje opinie wyraża we *Wprowadzeniu*, gdzie powołując się na różne doświadczenia próbuje przekonać czytelnika, jak bardzo „niezbędne jest reflektowanie antropologicznego fundamentu rozstrzygnięć moralnych” (s. 5). Swoim wywodem w sposób przekonujący nie tylko uzasadnia sens i potrzebę prowadzenia badań naukowych oscylujących wokół zagadnień antropologicznych, ale też ukazuje konieczność ich rozpowszechniania. W swoim słowie wstępnym redaktor jednak nie tylko mówi o genezie książki i tłumaczy jej tytuł wyjaśniając, co sprawiło, że „zyskał wymowę dramatyczną” (s. 6), ale też zarysowuje główne myśli każdego tekstu i stara się wskazać na wzajemne relacje pomiędzy treściami zawartymi w poszczególnych artykułach oraz uzasadnia znaczenie każdego z nich we właściwym odczytaniu autentycznego obrazu człowieka. *Wprowadzenie* okazuje się więc cennym elementem publikacji. Warto dodać, że chociaż cały tekst mieści się na niespełna pięciu stronach, to jego lektura ukazuje znakomite zorientowanie autora w zagadnieniach, które stanowią treść redagowanej przez niego publikacji oraz świadczą o jego erudycji.

Zasadnicza część książki składa się z 13 artykułów. Nie sposób w tym miejscu choćby pokrótce omawiać treść każdego z nich, ale przynajmniej dla ogólnej orientacji warto wymienić ich tytuły. Są to kolejno: *Aksjologiczna struktura człowieka a problem ontycznych podstaw moralności*; *Prymat antropologii w poszukiwaniach interdyscyplinarnych*; *Potrzeba antropologii w teologii moralnej*; *Liberalistyczna koncepcja człowieka i jej etyczne konsekwencje*; *Mistyczny rys antropologii K. Rahnera*; *Duchowość i antropologia. Koncepcja św. Jana od Krzyża*; *Antropologia ludzkiej płciowości: powołanie do życia w komunii prawdy i miłości*; *Dziecko szansą wyjścia z antropologicznego kryzysu*; *Homo reproductus. Antropologia „z próbki” contra godność człowieka*; *Homo geneticus. Konsekwencje etyczne odczytania genomu ludzkiego a obraz człowieka*; *Homo esotericus. Uwagi na marginesie raportu Papieskiej Rady Kultury „Jezus Chrystus dawcą wody żywej”*; *Homo oecologicus. Kwestia ekologiczna kwestią antropologiczną*; *Homo oeconomicus. Antropologia chrześcijańska wobec globalizacji*.

Przyglądając się temu zestawowi tytułów, a jeszcze bardziej czytając kolejne artykuły, można dostrzec ciekawy zamysł twórców publikacji, który redaktor określił jako „naukowe pochylenie się nad współczesnymi koncepcjami człowieka i przeanalizowanie ich konsekwencji w życiu społecznym i moralnym” (s. 6). Nie było to łatwe przedsięwzięcie, a jego trudność wzięła się przede wszystkim z faktu, że we współczesnej nauce istnieje niemała liczba koncepcji usiłujących ustalić status i istotę ludzkiego bytu, co z kolei stanowi konsekwencję tego, iż – jak stwierdza ks. Morciniec – „człowiek nie jest płaski, wręcz przeciwnie, jest nie tylko trójwymiarowy, jest wielopłaszczyznowy i wieloaspektowy” (s. 5).

Lektura omawianej książki jednoznacznie wskazuje na to, że większość jej twórców to ludzie, którym nieobce są trendy i myśli występujące w światowej teologii moralnej i którzy aktywnie wpisują się w jej nurt. Oprócz kwestii merytorycznych świadczy o tym także warsztat naukowy tych autorów. W tym kontekście warto zauważyć, iż nierzadko pojawiają się w przypisach opisy bibliograficzne obcojęzycznych publikacji, które były pomocne w przygotowywaniu tek-

stów. Umieszczenie zaś pod każdym artykułem streszczenia w języku obcym jest jakby krokiem do dyskusji na forum międzynarodowym.

Wydaje się, że właściwym dopełnieniem publikacji byłoby zamieszczenie krótkich informacji o autorach poszczególnych tekstów. Redaktor przedstawił podstawowe informacje jedynie o tych, „którzy «gościnnie» pospieszyli z pomocą w dopełnieniu integralnej refleksji nad człowiekiem” (s. 9). Pozostałych natomiast ogólnie scharakteryzował jako „pracowników naukowych identyfikujących się z Katedrą Teologii Moralnej, Etyki Społecznej i Duchowości Chrześcijańskiej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego” (tamże).

Ostatecznie należy stwierdzić, że recenzowana książka jawi się jako wartościowa pozycja wśród polskojęzycznych publikacji dotyczących antropologii. Bez wątpienia może ona stanowić cenną pomoc w badaniach naukowych, ale też ciekawą lekturę dla wszystkich tych, którzy poszukują rzetelnej wiedzy o człowieku, jego istocie oraz sensie i celu istnienia jako pomocy w odpowiedzi na pytania o źródła i sens norm moralnych.

Michał Wyrostkiewicz
Wydział Teologii KUL